

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ L. P. a.s.**, so sídlom v B., IČO: X., **2/ L. G. s.r.o.**, so sídlom v B., IČO: X., obaja zastúpení F., s.r.o., so sídlom v B., IČO: X., proti žalovanej **Slovenskej republike**, za ktorú koná **Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky**, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, IČO: 00 166 073, **o náhradu škody a nemajetkovej ujmy**, vedenej na Okresnom súde Bánovce nad Bebravou pod sp. zn. 6 C 26/2012, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 30. júla 2013 sp. zn. 4 Co 445/2013, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bánovce nad Bebravou uznesením z 11. júna 2013 č.k. 6 C 26/2012-256 návrh žalovanej na uloženie povinnosti žalobcom 1/ a 2/ zložiť preddavok na trovy konania zamietol. Zamietnutie návrhu odôvodnil tým, že v prejednávanej veci nemožno podľa jeho názoru naplniť účel inštitútu preddavku na trovy konania, t.j. zastavenie konania ako následku nezloženia preddavku na trovy konania účastníkmi, pretože žalovanej vzhľadom na jej postavenie ako orgánu, ktorého majetkové pomery nemôžu byť usporiadané podľa zákona o konkurznom konaní, nemôže byť ani uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy konania.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Trenčíne uznesením z 30. júla 2013 sp. zn. 4 Co 445/2013 napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa. K námietke žalobcov o neprípustnosti odvolania žalovanej proti napadnutému uzneseniu podľa § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p. uviedol, že použitím argumentácie opaku (a contrario) a gramatického

a logického výkladu vyložil namietané ustanovenie tak, že odvolanie nie prípustné iba proti pozitívnemu rozhodnutiu, ktorým bola “uložená“ povinnosť zložiť preddavok na trovy konania a je naopak prípustné proti negatívnemu rozhodnutiu, ktorým bol návrh na uloženie tejto povinnosti zamietnutý, tak ako v prejednávanej veci. Zrušenie napadnutého rozhodnutia odvolací súd odôvodnil tým, že právny záver súdu prvého stupňa o nemožnosti zastavenia konania za situácie, ak jednému z účastníkov nemožno uložiť povinnosť zložiť preddavok na trovy dôkazu je nesprávny, pretože nezohľadňuje časť formulácie poslednej vety § 141a ods.1 O.s.p. v znení, „ktorý má povinnosť zložiť preddavok“.

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 237 písm. a/, d/ a f/ O.s.p. Zároveň namietali, že napadnuté rozhodnutie je postihnuté inou vadou konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p a spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Zastávali názor, že proti uzneseniu súdu prvého stupňa odvolanie nie je prípustné, v dôsledku čoho odvolací súd nad rámec svojej právomoci vecne preskúmaval právoplatné uznesenie súdu prvého stupňa, čím porušil viaceré ústavné práva žalobcov. Porušením základných práv žalobcov došlo v konaní aj k inej vade konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. spočíva v nesprávnom posúdení otázky právomoci odvolacieho súdu vecne preskúmavať odvolanie žalovanej. Z uvedených dôvodov žiadali napadnuté uznesenie zmeniť tak, že odvolací súd odvolanie žalovanej ako neprípustné odmietne, alternatívne ho žiadali zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu nesúhlasila s argumentáciou žalobcov a navrhla dovolanie odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), najskôr skúmal či tento mimoriadny opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

V danej veci prípustnosť dovolania podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. neprichádza do úvahy, lebo napadnuté nie je uznesenie uvedené v týchto ustanoveniach.

Dovolací súd ďalej skúmal (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.), či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. V zmysle tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Žalobcovia procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až c/, e/, g/ O.s.p. nenamietali; existencia väd tejto povahy ani nevyšla najavo. Prípustnosť ich dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

S prihliadnutím na obsah dovolania sa dovolací súd osobitne zaoberal otázkou, či v konaní odvolacieho súdu nedošlo k procesným vadám uvedeným v § 237 písm. a/, d/, f/ O.s.p. (t.j., že sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, v tej istej veci sa prv právoplatne rozhodlo a že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom).

Prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku právomoci súdu (§ 237 písm. a/ O.s.p.) je daná, ak súd rozhodol vo veci, o ktorej mal inak rozhodnúť iný orgán.

V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány (§ 7 ods. 1 O.s.p.). V občianskom súdnom konaní súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy (§ 7 ods. 2 O.s.p.). Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 3 O.s.p.). Nedostatok právomoci súdu sa považuje za neodstrániteľnú podmienku konania, ktorá má za následok, že súd nemôže vydať rozhodnutie vo veci samej, ale musí konanie zastaviť a vec postúpiť inému orgánu.

V danej veci žalobcovia procesnú vadu konania uvedenú v § 237 písm. a/ O.s.p. nevyvodzujú z toho, že súdy nemajú právomoc rozhodovať o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa ustanovenia § 141a ods. 1 O.s.p., ale namietajú, že proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania, bez ohľadu na to, či sa takáto povinnosť uložila alebo nie (návrh žalovanej na zloženie preddavku bol zamietnutý), nie je v súlade s ustanovením § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p. odvolanie prípustné. Preto podľa ich názoru mal odvolací súd odvolanie žalovanej ako neprípustné (§ 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) odmietnuť. Je preto nepochybné (a nepopierajú to ani dovolatelia), že bola daná právomoc odvolacieho súdu rozhodnúť o podanom odvolaní. Vzhľadom na to nie je opodstatnená námietka žalobcov o existencii vady konania v zmysle § 237 písm. a/ O.s.p., lebo súdy rozhodovali vo veci, ktorá patrí do ich právomoci.

Pokiaľ ide o samotné odvolanie (z hľadiska jeho prípustnosti), Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým neuložil povinnosť zložiť preddavok na trovy konania

(takýto návrh zamietol), treba prípustnosť odvolania vyvodiť z ustanovenia § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p. výkladom a contrario.

Podľa § 202 ods. 3 písm. q/ O.s.p. odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a O.s.p.

Logickým a gramatickým výkladom znenia citovaného ustanovenia („...,ktorým sa rozhodlo o povinnosti zložiť preddavok na trovy konania podľa § 141a“) možno podľa názoru dovolacieho súdu dospieť k jedinému záveru, že odvolanie nie je prípustné len proti takému uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým „uložil“ povinnosť zložiť preddavok (podľa § 141a O.s.p.). Preto proti uzneseniu s opačným záverom, t.j. neuložením takejto povinnosti nie je odvolanie vylúčené a možno ho teda podrobiť prieskumu v odvolacom konaní. V danej veci uznesením prvostupňového súdu povinnosť zložiť preddavok uložená nebola, ale návrh na uloženie takejto povinnosti bol naopak zamietnutý, preto správne odvolací súd výkladom a contrario vychádzal z prípustnosti odvolania (prípustnosť odvolania konštatoval správne aj súd prvého stupňa v poučení svojho uznesenia) a rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmal aj z hľadiska jeho vecnej správnosti. Vychádzajúc z uvedeného nemožno považovať za opodstatnenú ani námietku o existencii vady konania právoplatne rozhodnutej veci (§ 237 písm. d/ O.s.p.). Predpokladom právoplatnosti rozhodnutia (samozrejme okrem jeho doručenia) je nemožnosť podať proti nemu odvolanie, čo nie je daný prípad.

Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožňuje aj s výkladom samotného ustanovenia § 141a ods. 1 O.s.p. (prijatého zákonom č. 388/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok a účinného od 1. januára 2012) odvolacím súdom vychádzajúcim jednak z dôvodu jeho prijatia konštatovaného v dôvodovej správe (že „v sporoch, v ktorých je uplatňovaná vyššia peňažná suma, je strana vystupujúca ako odporca často v situácii, že je voči nej uplatňovaný návrh, ktorý sa javí ako šikanóznny, odporca platí trovy konania – napr. odmenu advokáta zo sumy, ktorá je voči nemu uplatňovaná s rizikom, že ak bude v bránení práva úspešný, navrhovateľ mu trovy neuhradí, keď napr. ešte počas konania podľa jeho vývoja postúpi pohľadávku na inú osobu, u ktorej nie je zabezpečená vymožitelnosť pohľadávky“) a tým aj z jeho účelu a zmyslu, ktorým je eliminácia šikanóznych návrhov, v čo najväčšej miere (ako konštatoval aj odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia).

Podľa § 141a ods. 1 O.s.p. navrhovateľovi, u ktorého nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 v celom rozsahu a ktorý uplatňuje právo na zaplatenie peňažnej sumy prevyšujúcej 400-násobok životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, súd na návrh odporcu uloží, aby v lehote nie dlhšej ako 60 dní zložil preddavok na trovy konania. Na zloženie preddavku podľa prvej vety vyzve súd súčasne s uložením povinnosti navrhovateľovi v rovnakej lehote aj odporcu. Povinnosť zložiť preddavok na trovy konania nemá účastník, ktorého majetkové pomery ako dlžníka nemožno usporiadať podľa osobitného predpisu o konkurznom konaní. Ak navrhovateľ preddavok na trovy konania v určenej lehote nezloží a odporca, ktorý má povinnosť zložiť preddavok, ho zložil, súd konanie v lehote 15 dní od uplynutia lehoty na zloženie preddavku na trovy konania zastaví.

Zo znenia citovaného ustanovenia teda vyplýva, že ak podá žalovaný (voči ktorému žalobca uplatňuje zaplatenie sumy v uvedenej výške) návrh na zloženie preddavku na trovy konania, je súd v prvom rade povinný skúmať splnenie predpokladov žalobcu na oslobodenie od súdnych poplatkov (§ 138 O.s.p.). Ak dospeje k záveru, že nie sú splnené, uloží žalobcovi povinnosť zložiť preddavok na trovy konania (v zákonom ustanovenej výške) za súčasného vyzvania na jeho zloženie aj žalovaného (majúceho povinnosť ho zložiť) v prípade, ak žalobca (nesplňajúci predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov) preddavok (v určenej lehote a výške) nezloží a žalovaný (iba taký, ktorý má povinnosť zložiť preddavok), ho zloží, súd konanie zastaví. Z uvedeného možno vyvodíť záver zhodný so záverom odvolacieho súdu, že ak žalobca preddavok na trovy konania nezloží, súd konanie zastaví nielen vtedy, ak preddavok žalovaný (súčasne vyzvaný na jeho zloženie) zloží, ale aj vtedy, ak ho nezloží, pretože ho na splnenie tejto povinnosti nemožno vyzvať. Preto interpretáciu § 141a ods. 1 O.s.p. súdom prvého stupňa, že v prípade, ak žalovanému nemožno uložiť povinnosť zložiť preddavok na trovy konania, nemôže dôjsť k naplneniu podmienky pre zastavenie konania, spočívajúcej v zložení preddavku žalovaným, nemožno považovať za správnu, čo správne konštatoval aj odvolací súd. Táto totiž nezohľadňuje časť formulácie poslednej vety § 141a ods. 1 O.s.p., „ktorý má povinnosť zložiť preddavok“. Preto správnym posúdením prípustnosti odvolania i správnou interpretáciou ustanovenia § 141a ods. 1 O.s.p. odvolacím súdom, ktorou je súd prvého stupňa viazaný, nebola odňatá žalobcom možnosť konať pred súdom (§237 písm. f/ O.s.p.).

V súvislosti s námietkou žalobcov o porušení ich práv treba uviesť, že do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnym názorom a návrhmi vo veci. Rozhodnutie súdu ako orgánu verejnej moci nemusí byť totiž totožné s očakávaniami a predstavami účastníka konania, navyše keď spĺňa aj parametre zákonného rozhodnutia (§ 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 167 ods. 2 O.s.p.).

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodit' z § 239 O.s.p., ani z § 237 O.s.p. Preto dovolanie žalobcov podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, odmietol.

O trovách dovolacieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky nerozhodoval, pretože nejde o konečné rozhodnutie a súd prvého stupňa rozhodne o nich až v konečnom rozhodnutí vo veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. apríla 2014

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková